

LANNOO'S AUTOBOEK ENGELAND EN WALES

LANNOO'S AUTOBOEK ENGELAND EN WALES

DE MOOISTE REISBESTEMMINGEN					
ENGLAND					
South East England	16	London	116	West Midlands	190
Kent	18	East of England	140	Warwickshire	192
East Sussex	28	Essex	142	West Midlands	
West Sussex	36	Hertfordshire	146	(Metropolitan County)	198
Isle of Wight	38	Bedfordshire, Cambridgeshire	148	Worcestershire	206
Hampshire	44	Suffolk	154	Shropshire	210
Surrey, Berkshire	52	Norfolk	158	Staffordshire	222
Buckinghamshire	58			Yorkshire and the Humber	226
Oxfordshire	60	East Midlands	162	South Yorkshire	228
South West England	66	Northamptonshire	164	West Yorkshire	232
Gloucestershire	68	Rutland	170	North Yorkshire	240
Wiltshire	74	Leicestershire	172	East Riding of Yorkshire	254
Bristol	76	Lincolnshire	176	North West England	256
Somerset	78	Nottinghamshire, Derbyshire	182	Cheshire	258
Dorset	84			Greater Manchester	262
				Merseyside	268
				Lancashire	272

Cumbria	274	DE MOOIESTE REISROUTES EN STADSWANDELINGEN	360	ATLAS	372
Isle of Man	286			Plaatsnamenregister	398
North East England	288				
County Durham	290	Route 1:			
Tyne and Wear	296	Magische plekken in het zuiden van Engeland	362		
Northumberland	300	Stadswandeling 1:			
		historisch Londen	364		
WALES	308	Stadswandeling 2:			
Monmouthshire, Torfaen	310	koninklijk Londen	366	Foto boven: zonsopgang in het Welshe Snowdonia National Park	
Newport, Caerphilly	312	Route 2:			
Cardiff	314	door het ontspannende noorden van Engeland	368	Foto's op de vorige bladzijden: Durdle Door in Dorset (blz. 2/3); Millennium Bridge en St Paul's Cathedral in Londen (blz. 4/5); Belstone Tor in het Dartmoor National Park in Devon (blz. 6/7); steen- cirkel van Duddo in Northumberland (blz. 8/9)	
Swansea	318	Route 3:			
Carmarthenshire, Pembrokeshire	320	Wales – verscheidenheid van natuur en cultuur in het land van de rode draak	370		
Powys	330				
Ceredigion	334				
Gwynedd	336				
Anglesey	350				
Conwy	352				
Denbighshire	356				

South East England

Kent

Engeland

Oppervlakte: 130.395 km²
Kustlengte: 4422 km
Hoogste berg: Scafell Pike (978 m)
Grootste meer: Windermere (14,7 km²)
Langste rivier: Thames (346 km)
Inwoners: 54,3 miljoen
Bevolkingsdichtheid: 417 inw./km²
Hoofdstad: Londen (8,5 miljoen inw.)
Munt: pond sterling
Tijdzone: UTC

*** Broadstairs

Authentieke oude cottages van donkere steen, kleurrijke typisch victoriaanse badstadarchitectuur en Kingsgate Castle dat majestueus op de kliffen troont: dat is Broadstairs aan het noordoostelijke uiteinde van Kent. Vooral de zeven wondermooie baaien met hun goudgele zand, omarmd door witte krijtrotsen, deden het oude vissersdorp uitgroeien tot een populaire badplaats. De beroemdste gast was Charles Dickens, die hier tussen 1837 en 1859 zijn zomers doorbracht. In Bleak House, een

voormalige maritieme observatiebasis met een fantastisch uitzicht, schreef hij onder meer *David Copperfield*. Ter ere van Dickens organiseert Broadstairs elk jaar in juni een festival. Iedereen hult zich dan in victoriaanse kostuums en geniet van strandfeesten, theepartijtjes en picknicks zoals 150 jaar geleden. Opvoeringen uit het werk van de grote schrijver mogen daarbij uiteraard niet ontbreken.

** Dover

De kuststrook in het uiterste zuidoosten van het Britse eiland

was in de oertijd verbonden met het Europese vasteland. Tegenwoordig is de enige 'verbinding over land' de Eurotunnel, waar de hogesnelheidstreinen onder de zeebodem van Folkestone bij Dover naar Calais zoeven. Gasten die vanaf het vasteland via het Nauw van Calais komen aanvaren, worden bij zonnig weer al van ver begroet door de stralend witte krijtrotsen aan weerszijden van de havenstad. In het westen verheft zich Shakespeare's Cliff – het schouwtoneel van een scène in het drama *King Lear*. In het oosten verrijst het

imposante Dover Castle. De kalksteen onder de Normandische burcht is doorspekt met gangen uit de 13de eeuw en napoleontische tijd. In 1940 bevond zich hier tijdens de Battle of Britain het commandocentrum van Churchill.

In zowel Broadstairs (grote foto) als Dover (foto's rechts) drukt de haven zijn stempel op de stad. De witte kust is al van ver te zien.

Charles Dickens

In 1837 publiceerde het literaire tijdschrift *Bentley's Miscellany* de eerste episode van een nieuwe vervolggroman: *Oliver Twist* or *The Parish Boy's Progress*.

De lezers waren ontzet over alle ellende, onrechtvaardigheid en boosaardigheid waarmee de protagonist af te rekenen kreeg. Maar tegelijk waren ze geboeid door het spannende verhaal, het geheim over

Olivers afkomst en de grappige vertelstijl. Wat ze niet wisten, was dat ook de romanschrijver – de 25-jarige Charles Dickens – als kind in de fabriek moest gaan werken omdat zijn vader wegens schulden in de gevan-

genis zat. Dickens schreef in totaal vijftien romans en talloze kortverhalen, waarvan *Oliver Twist*, *David Copperfield*, *A Christmas Carol* en *A Tale of Two Cities* ongetwijfeld de beroemdste zijn.

South East England
Kent

Thomas Becket

In 1162 benoemde koning Hendrik II zijn kanselier Thomas Becket tot aartsbisschop van Canterbury. Wat aanvankelijk een slimme zet leek, bleek ech-

ter een fatale vergissing van de heerser. Want Becket, voordien de trouwste dienaar van zijn koning, ontpopte zich tot een loyale dienaar van de Kerk. Tot dan was de machtsstrijd tussen de koning en de Kerk van Engeland vrij in-

getogen verlopen. Becket bracht daarin verandering. De standpunten verhardden over de vraag of een geestelijke die een misdrijf had begaan door een koninklijke dan wel een kerkelijke rechtbank moest worden berecht. Het

conflict tussen de koning en de aartsbisschop sleepte jarenlang aan, tot vier koningsgezinde ridders Thomas Becket vermoordden. De man die zich tegen de koning had verzet, werd snel als martelaar heilig verklaard.

De kathedraal van Canterbury in de avondschemering

** Kent Downs

Wie van de *White Cliffs of Dover* richting Londen rijdt, moet wat tijd uittrekken om te genieten van het wondermooie, glooiende landschap dat zich in brede bogen langs Canterbury en Rochester tot aan de rand van de hoofdstad uitstrekt. Je vindt er alles wat toeristen zo typisch vinden aan het landelijke Engeland: weiden en velden, rivieren en meren, bossen en struikbossen, romantische uitzichten en pittoreske dorpen. De Kent Downs is de habitat van ontelbare zeldzame planten en vogels en biedt talloze recreatiemogelijkheden. De natuur laat zich het beste ontdekken langs de vele wandelpaden of tijdens een gezapige kanotocht door de

Medway Valley. Ook de plaatselijke musea, landhuizen en tuinen wachten op een verkenning.

*** Canterbury

Canterbury was van meet af aan het middelpunt van de Engelse kerkelijke geschiedenis. Getuige van die vroege tijden zijn twee tot werelderfgoed uitgeroepen sacrale plaatsen. De eerste bevindt zich buiten het stadscentrum: de uit de 4de eeuw (of misschien zelfs Romeinse bezettingstijd) daterende kerk St Martin, de oudste nog gebruikte kerk van Engeland. De tweede is de ruïne van de benedictijnenabdij die Sint-Augustinus in 597 stichtte. Hij bekeerde Engeland tot het christendom, de abdij groeide uit tot het centrum van

het nieuwe bisdom Canterbury. In de kathedraal, vanaf 1070 opgetrokken als een Normandisch bouwwerk, werd in 1170 aartsbisschop Thomas Becket door koningsgezinde ridders vermoord. Zijn graf in de kerk werd vervolgens een geliefd bedevaartsoord. Het godshuis werd na een brand in 1174 herbouwd en zo deed de gotiek zijn intrede in Engeland.

Ook het interieur van de kathedraal van Canterbury (foto's onderaan) toont veel elementen uit de gotiek.

Greater London

London City

** Tower Bridge

De in 1894 opengestelde Tower Bridge is niet alleen een van de symbolen van Londen, ze is ook een sterk staaltje techniek uit die tijd. Halverwege de 19de eeuw was de Londense wijk East End zo dichtbevolkt, dat een brug noodzakelijk werd. Tevoren waren alle nieuwe bruggen ten westen van de London Bridge gebouwd, om de haveninfrastructuur en scheepvaart in het oosten niet te hinderen. De oplossing bestond uit een combinatie van bascule- en hangbrug. Vroeger zetten stoommachines het hydraulische systeem in werking waardoor de brug in enkele minuten omhoogging, tegenwoordig gebeurt de aandrijving elektrisch. In de twee torens toont een expositie de geschiedenis van het bouwwerk. De voetgangersbrug hoog boven de eigenlijke brug kreeg inmiddels een glazen bodem en biedt een weergaloos uitzicht op de omgeving.

*** Tower of London

Aan de ostrand van de City waakt aan de Thames het impo-

sante complex Her Majesty's Royal Palace and Fortress The Tower of London of kortweg The Tower. Centraal op het terrein staat de White Tower, een monumentale vesting die Willem de Veroveraar na zijn kroning tot koning van Engeland in 1078 liet bouwen. De vesting moest niet alleen de stad tegen aanvallers verdedigen, maar de Normandische heersers ook in staat stellen om die eigengereide en zelfbewuste Londenaars onder controle te houden. In de 12de-13de eeuw werden de wallen en burchtgracht aangelegd. Tot in de 17de eeuw was de Tower een koninklijke residentie, vanaf dan tot in de 20ste eeuw een gevangenis en tot nu een koninklijke schatkamer waar al ruim driehonderd jaar de Britse kroonjuwelen aan het publiek worden getoond.

Een van de markantste symbolen van Londen is de Tower Bridge (rechts). De beroemde basculebrug aan de Thames is genoemd naar de Tower of London, die er vlak naast staat.

De torens van de Tower Bridge herbergen een museum.

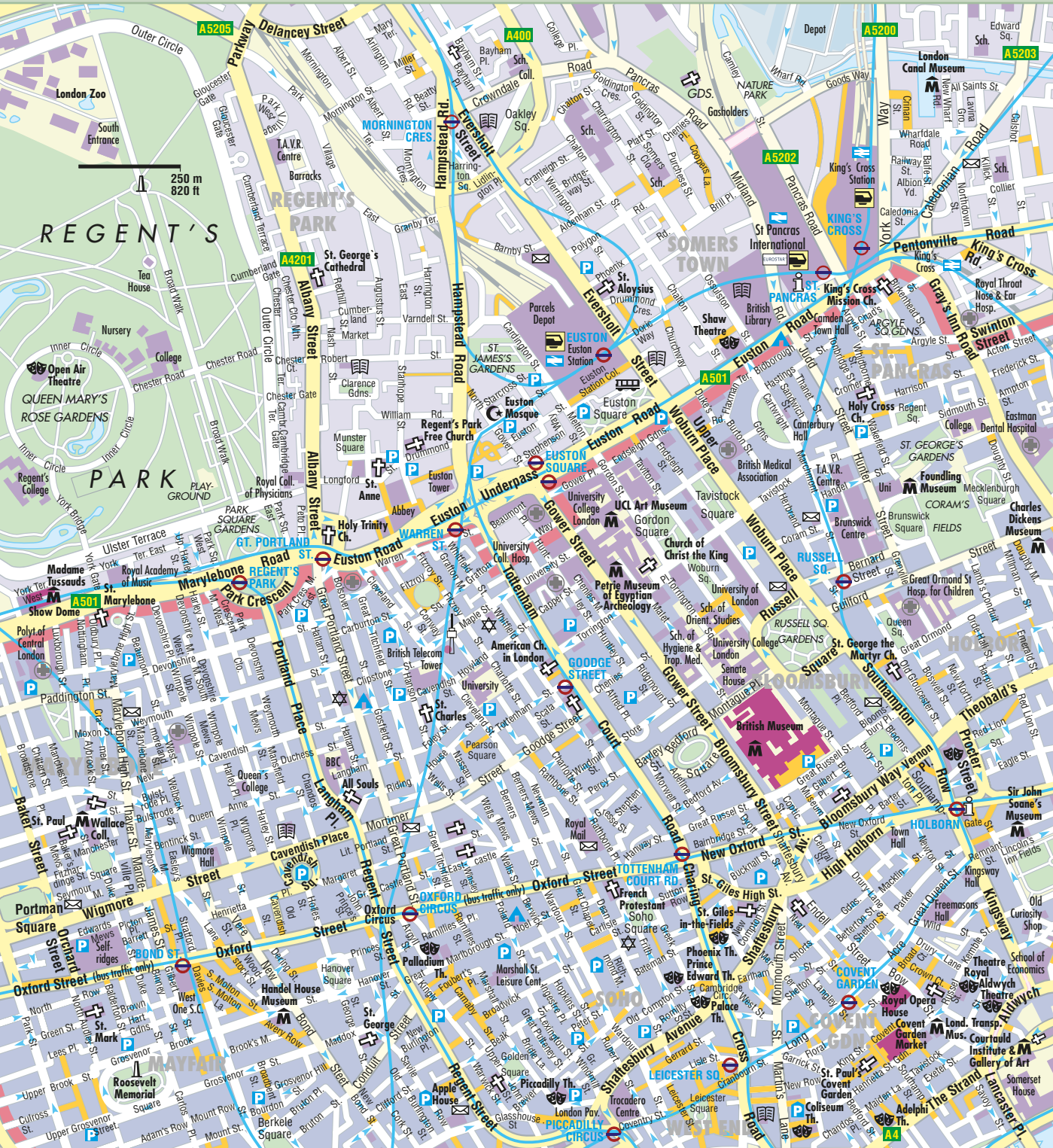

The Tower of London (links) was ooit een koninklijke residentie, wapenkamer, zoo, munt, gevangenis en executieplaats. Nu is de burcht een museum waar de kroonjuwelen worden bewaard.

Greater London London City

In de Shaftesbury Avenue
(linkerbladzijde) is het vooral
's avonds druk. Canary Wharf
(links) daarentegen is
's nachts verlaten.

Wales

Cardiff

*** Cardiff

Sinds 1955 is Cardiff, de grootste stad van Wales, ook de hoofdstad van het land. Aan het begin van de 19de eeuw was dit nog een onbeduidend plaatsje, tijdens de industrialisering won het razendsnel aan belang. De haven evolueerde tot een belangrijke omslaghaven voor kolen. Toen het met de zware industrie bergaf ging, zette Cardiff in op wetenschap en cultuur. De stad telt behalve een universiteit ook een belangrijk theater en dito opera. Beroemd is het Castell Coch, beter bekend als het Red Castle, in het noorden van

Cardiff, een weelderig ingerichte, neogotische pronkbouw uit de jaren 1870.

*** Cardiff Castle

Oorspronkelijk bestond het *castle* uit meerdere Romeinse forten. De burcht werd in de loop van haar woelige, eeuwenlange geschiedenis herhaaldelijk verbouwd en vergroot. Nu bestaat het complex uit een middeleeuwse burcht en sprookjesachtig neogotisch landhuis in victoriaanse stijl. In de indrukwekkende eetzaal vond in 2014 naar aanleiding van de NAVO-top een banket plaats voor de deelnemende

staats- en regeringsleiders. Het kasteel verschaft bovendien onderdak aan het National College of Music and Drama.

** Llandaff Cathedral

De kathedraal ten zuiden van de rivier de Taff in het historische centrum van Llandaff is een van de oudste, christelijke kerken in Groot-Brittannië. In de Tweede Wereldoorlog geraakte ze zwaar beschadigd. Ze werd opnieuw opgebouwd en in de jaren 1990 gerenoveerd.

** Llandaff Palace

In de middeleeuwen diende het

paleis als residentie van de bisschoppen van de diocese Llandaff. In de 15de eeuw verhuisden ze, waarna de burcht werd verpacht. In de 18de eeuw stond ze leeg. Sinds 1958 vindt de Cathedral School hier onderdak.

* The Senedd

Vlak aan zee staat het parlamentsgebouw van Wales. Het nationaal parlement werd in 1998 opgericht en in 1999 vonden de eerste verkiezingen plaats. Het parlement heeft geen volledige wetgevende bevoegdheid, maar kan bepaalde verordeningen voor Wales uitvaardigen.

Mari Lwyd

De Engelse vertaling van dit Welshe gebruik luidt 'grey mare' (grijze merrie). Op nieuwjaarsnacht trekken in het zuiden van Wales kleine groepjes

met een 'merrie' – een op een staak bevestigd paardenmasker – van deur tot deur om liedjes te zingen en in ruil geïnviteerd te worden voor een hapje en een drankje. De meeste maskers zijn gemaakt van hout of

papier-maché, een wit laken stelt de manen voor. Het gebruik zou geluk brengen en was omstreden ten tijde van de industriële revolutie en de *Welsh methodist revival*. Ook de katholieke Kerk was niet zo tuk

op het heidense ritueel. In de eerste helft van de 20ste eeuw was de traditie bijna volledig doodgebloed. Tegenwoordig probeert men ze vooral in kleine dorpjes nieuw leven in te blazen.

*** Wales Millennium Centre

Het indrukwekkende gebouw in de Cardiff Bay is een symbool van de stad. In de beide grote theaters worden musicals, cabaret en opera's opgevoerd en vinden andere culturele evenementen plaats.

** Bute Park

Oorspronkelijk maakte het heerlijke park deel uit van Cardiff Castle en was het gedurende generaties in handen van de adellijke familie Bute. In 1947 verwierf de stad het park, dat nu samen met Cardiff Castle een geliefde excursiebestemming is.

In de Cardiff Bay (boven): de door Richard Rogers ontworpen Senedd met het

Merchant Seafarers' War Memorial (1996) van Brian Fell (onderste foto links) en

het Millennium Centre van Jonathan Adams (grote foto). Links boven: Cardiff Castle.

Route 1: Magische plekken in het zuiden van Engeland

Euwenoude handelswegen doorkruisen het zuiden van Engeland, monumentale steencirkels getuigen van de eerste bewoning. Kelten, Romeinen, Angelsaksen

en Normandiërs volgden de eerste 'Engelsen' naar het eiland en transformeerden de grandioze natuur tot een cultuurlandschap met parken, vissersdorpen en landgoederen.

Wie het heeft over 'het zuiden van Engeland' bedoelt daarmee meestal de streek aan de zuidkust. Voor veel mensen bestaat het zuiden louter uit de kustgraafschappen, bijvoorbeeld Sussex en Dorset, sommigen denken aan het zuidoosten met Londen, anderen uitsluitend aan het zuidwesten met Cornwall en Devon. Voor enkelen behelst het zuiden de streek tot ver boven de Midlands. Sommige delen, zoals Greater London met zijn bijna negen miljoen inwoners, zijn dichtbevolkt; andere – zoals Dartmoor – zijn verlaten. 'Steeped in history' – rijk aan geschiedenis – noemen de Britten dit gebied, dat beroemd is voor zijn tegenstellingen: schilderachtige kliflandschappen en

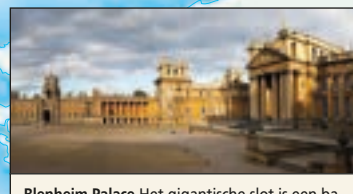
Wells Het plaatsje in Wessex maakt indruk met een 12de-13de-eeuwse kathedraal en een op een waterburcht lijkend bisschoppelijk paleis (1230-1240).

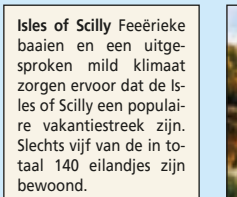
Bath Tweeduizend jaar geleden richtten de Romeinen hier thermen op, die in 1870 herontdekt werden. Bath werd in de 18de eeuw een kuuroord.

Stonehenge De wereldberoemde prehistorische site ontstond tussen 3100 en 1500 v. Chr. Ze werd opgericht door een volk uit de vroege steentijd en verder uitgebouwd in de bronstijd. Veel artistiek bewerkte steenblokken zijn afkomstig uit de Welse bergen.

Blenheim Palace Het gigantische slot is een barok meesterwerk uit 1722. Het was een geschenk van koningin Anne aan de Duke of Marlborough voor zijn overwinning in de Slag van Blenheim (1704). In 1874 kwam Winston Churchill hier ter wereld.

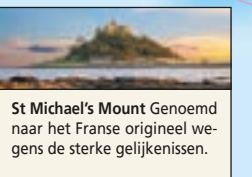
Isles of Scilly Feeëriekke baaien en een uitgesproken mild klimaat zorgen ervoor dat de Isles of Scilly een populaire vakantiestreek zijn. Slechts vijf van de in totaal 140 eilandjes zijn bewoond.

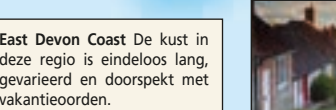
Cotswolds Typisch voor de beboste heuvelkammen zijn de bouwwerken van het gelijknamige gesteente: bruggen, kerken, cottages, landhuizen en muren, onder meer in Bourton-on-the-Water, Stow-on-the-Wold en Upper Slaughter.

St Ives Twee musea tonen het werk van de landschappelijk geïnspireerde kunstenaarsgroep die het vissersdorp eind jaren 1920 'ontdekte'.

St Michael's Mount Genoemd naar het Franse origineel wegen de sterke gelijkenissen.

East Devon Coast De kust in deze regio is eindeloos lang, gevarieerd en doorspekt met vakantieoord.

Shaftesbury Resten van een klooster en de Gold Hill, de schilderachtigste straat van Engeland, toonen het stadje op de heuvel.

Sinds 2006 zijn de oude mijnen van Cornwall en Oost-Devon Unesco-werelderfgoed (linksonder). Links: Marine Parade in de badstad Eastbourne.

visserdorpjes wisselen af met levendige badplaatsen en moderne havensteden. Groene parklandschappen gaan over in door wind geteisterde, gure draslanden. Terwijl de bedrijvige metropool Londen de plak zwaait in het zuidoosten, overheerst in het rustige zuidwesten een vakantiesfeer. Het zuiden lokt van oudsher schrijvers en kunstenaars. Shakespeare en Austen, Turner en Constable woonden hier of verleenden het zuiden in hun werken een gezicht. Ontelbare natuurreservaten en betoverende tuinen nodigen uit tot *hiken* en wandelen. Hier, aan de zuidkust, rukten de Britse eilanden zich ettelijke millennia geleden van het vasteland. Door de

stijging van de zeespiegel na de laatste ijstijd (ca. 10.000 v. Chr.) verdween de oorspronkelijke landbrug onder het water. Die geologische scheidingslijn – een witte kalksteenkam – is op veel plaatsen aan de Engelse zuidkust nog duidelijk te zien, onder meer bij Dover of Eastbourne. Terwijl het West Country overwegend bestaat uit granietgesteente, zijn de kalkrotsen vooral te vinden in het zuidoosten. Opeenvolgende generaties transformeerden de natuur in een uniek cultuurlandschap. Dankzij de geografische nabijheid van het continent was het zuiden de zoete inval voor kolonisten, bezetters en handelaren. Omstreeks 3500 v. Chr. arriveerden na de nomaden uit de oude

steentijd veetelers en akkerbouwers op het eiland. De warme Golfstroom zorgde voor een mild klimaat en deels subtropische plantengroei. De bodem herbergde schatten als tin en koper, wat de veroveraars aantrok. Na 1066, toen de Normandiër Willem de Veroveraar uit de Slag bij Hastings als overwinnaar uit de bus kwam, werd Engeland niet meer veroverd door een vijandelijke mogendheid. Dat de kust kwetsbaar is, bewijzen de vele burchten en vestingen, maar ook de constructies uit de Tweede Wereldoorlog. De woelige koloniatiegeschiedenis vertaalt zich eveneens in een schier onuitputtelijke voorraad verhalen en legendes. Tot de prominentste vertegenwoordi-

gers van die legenden behoren koning Arthur en zijn ridders van de Ronde Tafel. Kastelen, kathedralen en eerbiedwaardige universiteiten illustreren het historische belang van het zuiden. Aan de kust groeiden onogelijke vissersdorpjes uit tot grote havensteden en luidden de opmars van Groot-Brittannië als zeemogendheid in. *The British Empire* zond zijn schepen uit naar alle hoeken van de wereld en van daaruit brachten ze exotische producten en vreemdelingen mee naar huis. Dat schudde de levenswijze van de traditiegetrouwe eilandbewoners danig dooreen. In de 19de eeuw ontdekte de high society de kust en trok naar mondaine badplaatsen als Brighton.

Windsor De bouw van het kasteel in de vallei van de Thames begon in 1070. Nadien werd het herhaaldelijk vergroot. Al in de middeleeuwen was dit de hoofdresidentie van de Engelse monarchen en dat is tot vandaag zo. Grote delen zijn open voor het publiek.

Oxford De universiteitsstad is het summum van de Britse geleerdheid en telt heel wat bezienswaardigheden: het Ashmolean Museum, de Bridge of Sighs, de Bodleian Library met de leeszaal Radcliffe Camera, het Sheldonian Theatre, 36 colleges en de universiteitskathedraal St Mary the Virgin.

London De hoofdstad van het koninkrijk is modern en ouderwets tegelijk. Westminster Abbey, de Houses of Parliament, Westminster Hall met de Big Ben, Buckingham Palace, de Tower of London, St Paul's Cathedral en het British Museum zijn een must.

Bodiam Castle De door slotgrachten omgeven 14de-eeuwse vesting is een sprookjeskasteel in hartje Zuidoost-Engeland. Vanaf de ronde torens van de waterburcht heb je een heerlijk uitzicht.

Seven Sisters Beachy Head is met zijn 163 meter de hoogste kalksteenrots van Groot-Brittannië. Hij verrijst in het Seven Sisters Country Park, dat zijn naam dankt aan zeven opvallende krijtrotsen.

Durdle Door De natuurlijke brug aan de kust van Dorset ontstond door de golfslag van de zee, waarbij de kalksteen erodeerde.

C = Corbis
G = Getty
M = Mauritius Images

Cover vooraan: Pajor Pawel/Shutterstock, Patryk Kosmider/Shutterstock, Alan Novelli/Alamy Stock Photo; cover rug: Dmitry Naumov/Shutterstock; cover achteraan: Brian Naudy/Shutterstock, S-F/Shutterstock
P. 2/3 G/Ed Norton, P. 4/5 G/G/Joel Daniel Price, P. 6/7 Look/Robertharding, P. 8/9 M/Jim Gibson, P. 10/11 M/Alamy, P. 14/15 G/FotoVoyager, P. 16/17 G/Grant Symon, P. 18 G/David Townsend, P. 18/19 M/Alamy, P. 18 M/Steve Vidler, P. 19 G/Chris Clor, P. 19 G/Andrew Sowa, P. 20/21 M/Alamy, P. 20 M/Jaime Abecasis, P. 21 M/Martin Dr.Schulte-Kellinghaus, P. 21 M/Egon Bömsch, P. 21 M/Martin Dr.Schulte-Kellinghaus, P. 22/23 M/Alamy, P. 23 M/Alamy, P. 23 M/United Archives, P. 23 M/H.-D. Falkenstein, P. 24 G/Sarah Dawson, P. 24 M/Alamy, P. 24/25 G/Valery Egorov, P. 25 M/Levenjija Pigozne, P. 26 Look/Heinz Wohnner, P. 27 M/Alamy, P. 26/27 Look/Heinz Wohnner, P. 28 Look/age, P. 28/29 Look/Robertharding, P. 28 Look/age, P. 29 G/Irlanjan - Patricia Hamilton, P. 29 M/Alamy, P. 29 M/Alamy, P. 30 M/Alamy, P. 30/31 G/Ningifrench, P. 31 C/John Doornkamp, P. 31 G/Paul Mansfield, P. 32 M/Alamy, P. 32 M/Alamy, P. 32 G/Alex Robinson, P. 33 M/Alamy, P. 33 M/Slawek Staszczuk, P. 32/33 H. & D. Zielske, P. 34/35 Look/age, P. 36 M/Alamy, P. 36/37 M/Alamy, P. 36 G/Pete Seaward, P. 37 M/Mark Goble, P. 37 G/Clive Nichols, P. 37 G/Clive Nichols, P. 38 G/Rob Ball, P. 38 M/Alamy, P. 38 M/Alamy, P. 38 M/Alamy, P. 39 M/Alamy, P. 40 M/Alamy, P. 40 M/Alamy, P. 41 M/Steve Bardens, P. 40/41 M/Alamy, P. 42 G/Simon West, P. 43 G/Simon West, P. 43 M/Alamy, P. 43 G/Tom Shaw, P. 44 M/Alamy, P. 44 M/Alamy, P. 44/45 G/Slawek Staszczuk, P. 45 G/John Freeman, P. 45 G/John Freeman, P. 45 M/Slawek Staszczuk, P. 46 M/Science Source, P. 46/47 M/Alamy, P. 47 M/Alamy, P. 48 M/Linda McKie, P. 48/49 G/Andrews Jones, P. 48 G/John Freeman, P. 49 G/Ilvan Vdovin, P. 49 G/Adam Burton, P. 50/51 M/United Archives, P. 51 G/Topical Press Agency, P. 51 G/IG, P. 51 M/United Archives, P. 52 M/Alamy, P. 52/53 G/Keven Osborne, P. 53 G/Pearl Bucknall, P. 53 G/Daniela White, P. 53 M/Peter Noyce, P. 54/55 C/Alan Crowhurst, P. 55 G/Scott Barbour, P. 56 G/Banana Pancake, P. 56/57 M/Alamy, P. 57 C/Angelo Homak, P. 57 Look/Superstock, P. 57 C/Steven Vidler, P. 58 M/Alamy, P. 58/59 G/Tony Eveling, P. 59 G/Manfred Gottschalk, P. 60 M/Alamy, P. 60 G/Brian Lawrence, P. 60 G/Joel Daniel Price, P. 61 M/Alamy, P. 62 M/United Archives, P. 62/63 C/Michael Freeman, P. 63 M/United Archives, P. 64 M/United Archives, P. 64 M/Roger Rozencwaig, P. 64/65 M/Alamy, P. 65 G/Stephen Dorey, P. 66/67 G/Guy Edwardes, P. 68 G/Joel Daniel Price, P. 68 M/Alamy, P. 68 G/Joel Daniel Price, P. 69 G/Joel Daniel Price, P. 69 G/Rosane Miller, P. 70/71 G/Joel Daniel Price, P. 72 M/Alamy, P. 72/73 G/Julian Elliott, P. 73 M/Alamy, P. 73 Look/age, P. 74 M/Loop RF, P. 74 M/Alamy, P. 74/75 G/Meleah Reardon, P. 75 G/Chris Warren, P. 76 G/Carolyn Eaton, P. 76 Look/The Travel Library, P. 77 M/Alamy, P. 78 M/Alamy, P. 78 Look/age, P. 78/79 C/Franz-Marc Frei, P. 79 G/Joel Daniel Price, P. 79 C/Franz-Marc Frei, P. 80/81 G/Stephen Spraggon, P. 80 G/Andrew Holt, P. 81 G/Joel Daniel Price, P. 81 G/Franz-Marc Frei, P. 82 C/Adam Burton, P. 82 G/Matt Cardy, P. 82 C/Adam Burton, P. 83 G/Tony Howell, P. 84 M/Alamy, P. 84 M/Alamy, P. 84 G/Southern Lightscapes-Australia, P. 84 G/Thomas Faull, P. 84/85 M/Alamy, P. 86/87 G/Chris Hepburn, P. 86 M/Alamy, P. 86 G/Josie Elias, P. 86 G/Heritage Images, P. 87 G/James Osmond, P. 88 M/Alamy, P. 88 M/Kerry Dunstone, P. 88/89 M/Alamy, P. 89 M/Olaf Protze, P. 89 G/Julian Elliott, P. 90 C/Walter Bird, P. 91 M/Stephan Gabriel, P. 90/91 G/Bettmann, P. 92 Peter Round, P. 92 M/Alamy, P. 92 M/Alamy, P. 92 Look/age, P. 92/93 M/Adam Burton, P. 93 G/Rachel Dewis, P. 94/95 M/Alamy, P. 96 M/Andy

Fox, P. 96 M/United Archives, P. 96 G/De Agostini Picture Library, P. 96/97 Look/Franz Marc Frei, P. 98/99 G/Joel Daniel Price, P. 98 G/Thomas Faull, P. 98 G/Maurizio Grasso, P. 99 Look/Robertharding, P. 100/101 G/Peter Unger, P. 100 M/Alamy, P. 101 G/Peter Unger, P. 101 G/Peter Unger, P. 102 G/Milangonda, P. 102/103 M/Ross Hoddinott, P. 102 M/Steve Vidler, P. 103 M/Radius Images, P. 104/105 M/Alamy, P. 105 M/Loop Images, P. 106 Look/Robertharding, P. 106 M/Alamy, P. 106/107 G/Valery Egorov, P. 107 G/Tony Howell, P. 108/109 M/Natasha Breen, P. 109 M/Steve Vidler, P. 109 M/Alamy, P. 109 M/Grant Rooney, P. 110/111 C/Adam Burton, P. 110 G/Alan Cook, P. 110 Look/Robertharding, P. 111 Look/The Travel Library, P. 112 G/Clive Nichols, P. 112 Look/Design Pics, P. 112 G/Clive Nichols, P. 112/113 G/Clive Nichols, P. 113 G/Ron Sutherland, P. 114/115 G/Guy Edwardes, P. 114 G/Clive Nichols, P. 114 Look/Robertharding, P. 115 G/Allard Schager, P. 115 G/Clive Nichols, P. 116/117 G/Vladimir Zakharov, P. 118 C/Matt Gibson, P. 118 G/Laurie Noble, P. 118/119 C/Alan Copson, P. 119 C/Massimo Borch, P. 120 C/Massimo Borch, P. 121 Look/Spaces Images, P. 122 G/Maremagnum, P. 124/125 C/Rudy Sulgan, P. 124 G/Gonzalo Azumendi, P. 125 G/Peter Adams, P. 125 G/Ludovic Maisant, P. 126 G/P. Vannini, P. 126 C/Rudy Sulgan, P. 127 H. & D. Zielske, P. 127 C/Rupert Horro, P. 126/127 M/United Archives, P. 128/129 M/Alamy, P. 128 C/Rudy Sulgan, P. 128 C/Pool Photograph, P. 130 H. & D. Zielske, P. 130 A/Pawel Libera, P. 130 Look/age, P. 130/31 C/Alan Copson, P. 131 G/Sergio Amiti, P. 132/133 C/Toby Melville, P. 133 C/Neil Warner, P. 134/135 G/Julian Elliott, P. 134 M/Ralf Poller, P. 134 G/Roger Cracknell, P. 135 H. & D. Zielske, P. 136 H. & D. Zielske, P. 136 G/Pawel Libera, P. 137 M/Alamy, P. 137 C/Todd Korol, P. 137 C/Dennis Gilbert, P. 138 H. & D. Zielske, P. 138/139 G/Doug McKinlay, P. 139 G/Pawel Libera, P. 140/141 G/Alphographic, P. 142 M/Alamy, P. 142/143 M/Alamy, P. 143 G/David Hyde, P. 144 G/John Tarton, P. 144/145 G/Neil Brown, P. 145 G/Barcroft Media, P. 145 M/Alamy, P. 145 M/Alamy, P. 146 M/Alamy, P. 146 M/Alamy, P. 146 M/Alamy, P. 146/147 G/Rod Edwards, P. 147 M/Alamy, P. 147 M/Alamy, P. 148 M/Alamy, P. 148 G/Dave Porter Peterborough Uk, P. 148 G/Adrian Byski, P. 149 G/Ilvan Vdovin, P. 149 G/Bill Allsopp, P. 148/149 G/Graham Custance, P. 150/151 G/Alan Copson, P. 150 G/Alan Copson, P. 150 G/Alan Copson, P. 151 M/Alamy, P. 151 G/Alan Copson, P. 152 G/Matty Langley, P. 152 G/David Clapp, P. 153 G/Ivan Vdovin, P. 152/153 G/David Clapp, P. 154/155 M/Alamy, P. 154 G/Tony Marshall, P. 154 M/Alamy, P. 155 M/United Archives, P. 155 M/United Archives, P. 156/157 G/De Agostini Picture Library, P. 157 G/Leemage, P. 157 G/Heritage Images, P. 158 G/Vivianheski, P. 158 M/Rick Bowden, P. 158 M/Chris Herling, P. 158 M/Alamy, P. 158/159 M/Alamy, P. 159 M/John Warburton-Lee, P. 159 M/John Warburton-Lee, P. 160/161 G/Steve Docwra, P. 160 G/Rod Edwards, P. 160 G/Rod Edwards, P. 161 G/Bill Allsopp, P. 162/163 G/Loop Images, P. 164 G/Bernard Cahier, P. 164 G/Bettmann, P. 164 M/Alamy, P. 165 G/Popperfoto, P. 164/165 G/Octane, P. 166 G/Olaf Protze, P. 166/167 G/SAKhan Photography, P. 167 G/Sion Touhig, P. 167 G/Antons Ievterevs, P. 168 C/John Harper, P. 169 M/Alamy, P. 168/169 G/Tim Graham, P. 170/171 G/peteholyoak, P. 170 M/Alamy, P. 171 M/Alamy, P. 171 M/Alamy, P. 172 M/Alamy, P. 172/173 M/Bill Allsopp, P. 173 M/Bill Allsopp, P. 173 M/Alamy, P. 173 M/Alamy, P. 174 M/Bill Allsopp, P. 174/175 M/Alamy, P. 174 M/Alamy, P. 175 Look/age, P. 175 M/Alamy, P. 176 M/Louise A Heusinkveld, P. 176/177 M/Alamy, P. 177 G/Brian Lawrence, P. 177 M/United Archives, P. 177 M/Alamy, P. 177 M/United Archives, P. 178 M/Richard Bowden, P. 178 M/Alamy, P. 178 G/Inaki Relanzon, P. 178/179 M/Alamy, P. 179 M/Alamy, P. 180 M/Alamy, P. 180 M/Linda McKie, P. 180/181 M/John Warburton-Lee, P. 181 Look/age, P. 182/183 M/Alamy, P. 182 M/Alamy, P. 183 M/Alamy, P. 183 M/Alamy, P. 184/185 M/Ala-

my, P. 184 G/Christopher Furlong, P. 185 M/Alamy, P. 185 G/Ilvan Vdovin, P. 186/187 G/Joel Daniel Price, P. 186 M/Alamy, P. 187 M/Alex Hyde, P. 187 Look/The Travel Library, P. 188/189 G/John Finney, P. 190/191 G/Joel Daniel Price, P. 192 M/Stuart Black, P. 192 G/Sergio Mendoza Hochmann, P. 192 G/Andy McGowan, P. 192/193 G/Kodachrome25, P. 194 G/Fine Art Images, P. 195 G/Sergio Mendoza Hochmann, P. 196/195 C/Robbie Jack, P. 196 M/Alamy, P. 196 G/Heritage Images, P. 196 G/Alan Cookson, P. 196/197 G/VisitBritain/LeBeel, P. 197 M/Alamy, P. 197 M/Alamy, P. 198/199 M/Alamy, P. 198 M/Alamy, P. 199 M/Chris Warren, P. 199 M/Charles Bowman, P. 200 G/Charles Bowman, P. 200 G/Jane Sweeney, P. 200 G/Chris Hepburn, P. 200 M/Loop Images, P. 200/201 G/Charles Bowman, P. 202 G/Olaf Protze, P. 202 M/Alamy, P. 202/203 M/Steve Vidler, P. 203 M/Steve Vidler, P. 203 M/Jenny Lilly, P. 203 M/Steve Vidler, P. 203 M/Alamy, P. 204 M/Alamy, P. 204 M/Alamy, P. 205 M/Alamy, P. 205 M/Alamy, P. 205 M/United Archives, P. 206 M/Alamy, P. 206 Look/Robertharding, P. 206 M/Alamy, P. 207 G/Aubrey Stoll, P. 206/207 G/David Dean, P. 208 M/Alamy, P. 208/209 M/Alamy, P. 209 M/Alamy, P. 209 Look/age, P. 209 Look/age, P. 209 M/Alamy, P. 210/211 M/Alamy, P. 210 G/James Osmond, P. 211 M/Alamy, P. 211 M/Alamy, P. 212/213 G/Southern Lightscapes-Australia, P. 214/215 G/Bill Allsopp, P. 214 M/Alamy, P. 215 M/Alamy, P. 215 M/Alamy, P. 216 M/Alamy, P. 216/217 G/LPET-DET, P. 216 M/Alamy, P. 216 M/Alamy, P. 218 M/Alamy, P. 218 M/Alamy, P. 218 M/United Archives, P. 218 Look/Robertharding, P. 218/219 M/Alamy, P. 219 M/United Archives, P. 219 M/Alamy, P. 219 Look/age, P. 220 G/C. Bevilacqua, P. 220/221 G/Science & Society Picture Library, P. 221 G/Duncan Walker, P. 222 Look/Robertharding, P. 222 M/Alamy, P. 222 M/Alamy, P. 222 M/Alamy, P. 222/223 Look/Robertharding, P. 224 M/Ron Evans, P. 224 G/peplow, P. 225 M/Alamy, P. 225 G/Peter Packer, P. 225 M/Alamy, P. 225 M/Alamy, P. 226/227 Look/Robertharding, P. 228/229 G/Joel Daniel Price, P. 228 M/Mark Sykes, P. 229 G/View Pictures, P. 229 G/Joel Daniel Price, P. 229 G/mhorephotography, P. 229 G/Frank Fell, P. 230/231 M/Alamy, P. 230 G/Craig Roberts, P. 230 M/Alamy, P. 231 G/Heritage Images, P. 231 G/Heritage Images, P. 232 M/Alamy, P. 232 M/Alamy, P. 232/233 M/Alamy, P. 233 M/Alamy, P. 234 M/Alamy, P. 234 M/Alamy, P. 235 M/Mark Sykes, P. 235 M/Alamy, P. 236/237 G/Kelvinjay, P. 236 M/Alamy, P. 237 M/Steve Vidler, P. 237 M/Steve Vidler, P. 238 M/United Archives, P. 238 G/Clayborough Photography, P. 238 M/Alamy, P. 238/239 M/Alamy, P. 240 Look/Design Pics, P. 240/241 Look/Robertharding, P. 241 M/David Noton, P. 241 Look/Robertharding, P. 241 G/Terry Roberts, P. 242 M/Alamy, P. 243 M/Alamy, P. 242/243 M/Alamy, P. 244/245 M/Paul Williams, P. 244 M/Alamy, P. 245 G/Panoramic Images, P. 245 M/Alamy, P. 246/247 M/Alamy, P. 246 M/Alamy, P. 247 Look/Robertharding, P. 247 G/Maremagnum, P. 248 G/Allan Baxter, P. 248 M/Alamy, P. 248/249 G/Chris Hepburn, P. 249 G/SammyVision, P. 249 Look/Design Pics, P. 249 G/Mark Sykes, P. 250 M/Alamy, P. 250/251 G/Heritage Images, P. 250 H. & D. Zielske, P. 251 G/Joel Comish, P. 252 M/Alamy, P. 252/253 G/Joel Daniel Price, P. 252 M/Paul Williams, P. 253 M/Alamy, P. 254/255 M/Alamy, P. 254 M/Alamy, P. 255 G/Allan Baxter, P. 255 M/Alamy, P. 256/257 G/Alex West, P. 258 M/Roy Shakespeare, P. 258 M/Alamy, P. 258 M/Alamy, P. 258/259 G/Ed Rhodes, P. 259 G/Joel Daniel Price, P. 260/261 G/George-Standen, P. 261 M/Alamy, P. 262 M/Alamy, P. 262 G/Ed Rhodes, P. 262 G/Mark Sykes, P. 263 G/Mark Sykes, P. 264 M/Alamy, P. 264/265 G/Joel Daniel Price, P. 265 M/Alamy, P. 265 G/Joel Daniel Price, P. 265 G/Joel Daniel Price, P. 266 G/Julian Finney, P. 267 G/Michael Regan, P. 266/267 G/Dean Moutaropoulos, P. 268/269 G/Richard Klune, P. 268 G/David Clapp, P. 268 Look/age, P. 269 C/Paul McMullin, P. 270/271 G/John Pratt, P. 271 M/Alamy, P. 272 M/Alamy, P. 272/273 G/Mark Sykes, P. 272 Look/Design Pics, P.

273 M/Alamy, P. 273 M/Alamy, P. 274/275 M/Alamy, P. 274 M/Alamy, P. 275 M/Alamy, P. 275 M/Alamy, P. 276/277 G/FotoVoyager, P. 276 M/Alamy, P. 277 G/Daniel Kay, P. 278/279 G/John Finney, P. 280/281 M/Alamy, P. 280 G/Hulton Archive, P. 281 M/Alamy, P. 281 G/Richard Watson, P. 282/283 G/Chris2766, P. 282 M/Alamy, P. 282 M/Alamy, P. 283 Look/age, P. 284/285 M/Alamy, P. 285 M/Alamy, P. 285 M/Alamy, P. 285 M/Alamy, P. 286 G/Liridium photographs, P. 286/287 G/tr3gi, P. 286 G/Lindam Adams, P. 287 G/tr3gi, P. 288/289 G/Adam Burton, P. 290 G/fotoMonkee, P. 290/291 M/Alamy, P. 291 G/Dave Porter Peterborough Uk, P. 291 M/Alamy, P. 292/293 G/Golfer2015, P. 294 M/Alamy, P. 294 M/Alamy, P. 294/295 M/Jason Friend, P. 295 M/Alamy, P. 295 G/Mark Sykes, P. 296/297 G/Jonny Maxfield, P. 296 Look/Design Pics, P. 297 M/Alamy, P. 297 M/Alamy, P. 298 M/Alamy, P. 298 G/Davehead, P. 299 G/Alphographic, P. 299 G/Alphographic, P. 300 M/Alamy, P. 300/301 M/Alamy, P. 301 M/age, P. 301 M/Alamy, P. 302/303 G/Joel Daniel Price, P. 304 M/Alamy, P. 304 Look/Hauke Dressler, P. 304/305 G/John Short, P. 305 G/John Hay, P. 305 M/John Short, P. 306/307 G/Blackbeck, P. 306 M/Alamy, P. 307 M/Funkystock, P. 308/309 M/Alamy, P. 310/311 G/Michael Roberts, P. 310 M/Alamy, P. 311 G/Loop Images, P. 312 M/Alamy, P. 312 M/Alamy, P. 312/313 G/Angel Villalba, P. 314 G/Maremagnum, P. 314 M/Alamy, P. 314 M/Alamy, P. 315 G/Massimo Borch, P. 314/315 Look/age, P. 316/317 M/Alamy, P. 317 M/Alamy, P. 317 M/Alamy, P. 317 M/Steve Vidler, P. 318/319 M/Alamy, P. 318 M/Alamy, P. 319 G/Billy Stock, P. 320/321 M/Alamy, P. 320 M/Alamy, P. 320 G/Tony C. French, P. 322/323 Look/age, P. 322 M/Alamy, P. 323 G/Andrew Ray, P. 324/325 G/Michael Roberts, P. 324 G/Joel Lee, P. 325 Look/Thomas Stankiewicz, P. 325 M/Alamy, P. 326/327 G/, P. 326 G/Loop Images, P. 326 G/Paul Fram, P. 327 M/Chris Warren, P. 327 G/Bob Davis, P. 328/329 M/Alamy, P. 329 M/Alamy, P. 330 Look/Robertharding, P. 330/31 G/Carolyn Eaton, P. 330 G/Adam Burton, P. 330/331 G/Joel Daniel Price, P. 331 M/Alamy, P. 332/333 G/Joel Daniel Price, P. 334 M/Alamy, P. 334 G/Tracy Williams, P. 334/335 G/Joel Daniel Price, P. 335 G/Chris Warren, P. 336/337 Look/age, P. 336 M/Alamy, P. 337 G/George-Standen, P. 337 M/Alamy, P. 338 M/Alamy, P. 338 G/Nick Servian, P. 338/339 M/Alamy, P. 339 M/Alamy, P. 340/341 G/James Ennis, P. 340 M/Alamy, P. 341 G/Kris Williams, P. 341 C/Adam Burton, P. 342/343 G/Lloyd-horgan, P. 344/345 G/Guy Edwardes, P. 344 M/Alamy, P. 344 M/Alamy, P. 346/347 M/Alamy, P. 348/349 G/Heritage Images, P. 349 G/Print Collector, P. 349 M/Alamy, P. 350 G/Joel Daniel Price, P. 350/351 M/Alamy, P. 351 M/Alamy, P. 351 G/Kris Williams, P. 352/353 M/Alamy, P. 352 G/Joel Daniel Price, P. 353 M/Alamy, P. 354/355 Look/Robertharding, P. 356 G/Alan Copson, P. 356 G/Adina Tovy, P. 356/357 G/Backyard Production, P. 357 G/Joel Daniel Price, P. 358/359 G/Sebastian Wasek, P. 359 M/Alamy, P. 360/361 Look/Robertharding, P. 362 G/Adam Burton, P. 362 G/Valery Egorov, P. 362 G/Joel Daniel Price, P. 362 M/Alamy, P. 362 G/Meleah Reardon, P. 362 G/Franz-Marc Frei, P. 362 G/Ethereal Light, P. 362 Look/Robertharding, P. 362 C/Franz-Marc Frei, P. 363 G/David Osborn, P. 363 G/Joel Daniel Price, P. 363 Look/Superstock, P. 363 M/Alamy, P. 363 Look/Franz Marc Frei, P. 363 C/John Doornkamp, P. 364 G/Eurasia Press, P. 365 H. & D. Zielske, P. 366 C/Julian Calverley, P. 367 G/Future Light, P. 368 M/Alamy, P. 368 Look/The Travel Library, P. 369 Look/age, P. 369 M/age, P. 369 Look/Hauke Dressler, P. 369 G/John Finney, P. 369 G/Tim Daniels, P. 369 M/David Noton, P. 369 M/Paul Williams, P. 369 M/Alamy, P. 369 G/Joel Daniel Price, P. 370 G/Pawel Libera, P. 370 G/baines photography, P. 371 G/James Ennis, P. 371 G/Joel Daniel Price, P. 371 G/Andrew Ray, P. 371 M/Tony Latham, P. 371 G/Joel Daniel Price, P. 371 G/VisitBritain/Britain on View, P. 371 Look/Robertharding, P. 371 G/Joel Daniel Price, P. 372/373 M/Bill Allsopp.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen. Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met onze redactie: redactie.toerisme@lannoo.com.

Vertaling: Christelle Bogaert

Opmaak en cover: Peter De Bock

Oorspronkelijke titel: Untenwegs in England & Wales

© Kunth Verlag GmbH & Co. KG, München, Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2018

© Cartografie: Kunth Verlag GmbH & Co. KG

D/2018/45/388 – NUR 512

ISBN 978 94 014 5176 5

Deze uitgave werd met de meeste zorg samengesteld. De juistheid van de gegevens is mede afhankelijk van informatie die ons werd verstrekt door derden.

Indien die informatie onjuistheden bevat, kan Lannoo daarvoor geen aansprakelijkheid aanvaarden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.